

משרד הביטחון

מדינת ישראל

אגף ההנדסה והבינוי
נוהל אגף מס' 002.011
בנושא: תכנון במסגרת השילוב המשותף

הנוהל נערך והופץ ע"י חס' נהלים ובקרה

תאריך פרסום: 24.11.2015
תאריך עדכון: 13.11.2019
פרק: 002-תכנון אה"ב
מספר עמודים: 05

כללי

1. השילוב המשותף מבטא רעיון של שירות לכל, המתורגם למערכת של פעולות שמטרתן ליצור תשתית תודעתית, ארגונית ופיזית המאפשרת שירות של **גברים ונשים בצה"ל**, בהתאם לחוקי המדינה ותוך שמירה על ערכי המשרתים.
2. בכל מקרה, מבלי לגרוע מתכולת נהל זה, יש לשאוף ליישום עקרונות השילוב המשותף באמצעות תכנון אדריכלי מקדים, בדגש על העמדת מבנים במבנים ויצירת מתחמי בינוי כך שתיווצר הסתרה ללא צורך בשימוש באמצעי גידור.
3. גורמים מנחים – תכנון המתקנים יהיה בהתאם להנחיות מנהל הפרויקט והמדורים המקצועיים באה"ב, וכן בכפוף להנחיות הגורמים הבאים:
 - א. מנהלת השילוב הראוי (השה"ר) באגף משאבי אנוש (אמ"ש)
 - ב. יוה"ל"ן (יועצת הרמטכ"ל לנשים)
 - ג. הרבנות הצבאית הראשית
4. את נהל זה יש לקרוא יחד עם נהל 002.014-הנחיות תכנון הבניה הצבאית.

מטרה

5. פירוט הנחיות לתכנון כולל במחנות חדשים ובמבנים חדשים המאוישים בכללם או בקצתם ע"י שני המינים, או מתקני קבע אשר מיועדים להיות מאוישים בעתיד ע"י נשים וגברים כאחד.

אחריות

6. אחריות לביצוע הנוהל מוטלת על מנהלי הפרויקטים. אחראים לבקרה על ביצוע הנוהל- ראש ענף הנדסה, האדריכל הראשי.

הגדרות

להלן הגדרות לצורך נוהל זה:

7. השרות המשותף – (בעבר נקרא "השילוב הראוי") מושג המבטא את מחויבותו של צה"ל לאפשר לכל גבר ואישה לשרת שירות משמעותי, בהתאם לחוק, ומבלי שיפגעו ערכיו, אמונתו ואורח חייו של מי מהם.
8. מתקנים צבאיים – מחנות, מוצבים או מבנים צבאיים, ארעיים או קבועים, המשמשים סגל אורגני או מזדמן, לרבות אורחים של הצבא באתר כלשהו.
9. מגורים נפרדים – הפרדה במתחם המגורים בין נשים לגברים, אשר אינה מאפשרת תצפית לתוכה מבחוץ או ממגורי הבנים לתוך מגורי הבנות ולהיפך.
10. מתחם המגורים – האזור הכולל מבנים או אוהלים, וכן שירותים ומקלחות הקשורים בהם ומשמשים למגורים.

מגורים

11. יש לאפשר הפרדה נאותה במבני המגורים בין מגורי בנים ומגורי הבנות, תוך גמישות באפשרויות האכלוס, בהתאם לעקרונות הבאים:

- א. מגורים בבניין – תכנון בניינים נפרדים או בניין משותף עם אגפים נפרדים, או קומות נפרדות מתוכננות עם כניסה נפרדת.
- ב. במקרה שלא ניתן לתכנן כניסות נפרדות, יופרד המבנה ע"י גרם מדרגות במרכזו, המפצל את הבניין לשני אגפים נפרדים או לקומות נפרדות. במבנה מפוצל ע"י גרם מדרגות ייסגרו פתחי המסדרונות הפונים לגרם המדרגות ע"י קיר ובו דלת כניסה למסדרון (סעיף זה מתייחס למבנים קיימים בלבד ולא לבנייה חדשה).
- ג. במתקני אבטחה, שמירה או כונונות – יתוכננו חדרי לינה נפרדים במגורי השומרים, כיתת הכונונות או בחמ"לים.

12. אופן היישום:

- א. מתן פתרונות מקומיים להפרדה הנדרשת (הצללה פנימית לחלונות, העמדת מבנים תוך צמצום אפשרויות הצפייה ביניהם, בניית מכלולי שירותים ומקלחות נפרדים).
- ב. תכנון מבני המגורים בגמישות המיטבית לצורך אכלוס המבנים בשני המינים, תוך שמירה על הפרדה ראויה ורצויה בהתאם לנוהל זה.

13. שירותים תברואיים:

- א. שירותים ומקלחות נפרדים לנשים ולגברים ייבנו בכל סוגי המגורים.
- ב. ההפרדה בין שירותים ומקלחות הנשים לגברים תבוצע ברמת המכלול ולא ברמת התא.

- ג. בדלתות השירותים והמקלחות תהיה אפשרות לנעילה פנימית (למעט מתקני כליאה).
- ד. בכל דלת כניסה למכלול שירותים ו/או מקלחות יותקן מחזיר דלת הידראולי בעל איכות ועוצמה מתאימים.
- ה. פינת תליית הכביסה תיבנה במקום אשר יהיה נסתר לבני המין השני.
- ו. מכלול השירותים ישולט באופן בולט וברור המצביע על שיוך המין המשתמש, תוך איסור כניסת בני המין השני בפקודה.
- ז. מבנה אשר כולל מגורים, שירותים ומקלחות, ימוקמו אלו סמוך זה לזה ככל הניתן.

משרדים

14. יש לאפשר הפרדה נאותה בשירותים התברואיים של מבני המשרדים בהתאם לעקרונות הבאים:

- א. שירותים נפרדים לנשים וגברים יבנו החל מ – 4 חדרי משרדים.
- ב. שירותים נפרדים לנשים וגברים יבנו בכל סוגי היחידות.
- ג. ההפרדה בין שירותי הנשים לגברים תבוצע למכלול השירותים ולא ברמת תא השירותים.
- ד. בכל תא שירותים תותקן אפשרות לנעילה פנימית של התא.
- ה. בכל דלת כניסה למכלול שירותים ו/או מקלחות יותקן מחזיר דלת הידראולי בעל איכות ועוצמה מתאימים.
- ו. מכלול השירותים ישולט באופן בולט וברור המצביע על שיוך המין המשתמש, תוך איסור כניסת בני המין השני בפקודה.

מבני ציבור

15. הפרדה נאותה תבוצע במתחם מבני הציבור בהתאם לעקרונות הבאים:

- א. מבני הציבור המשותפים לשני המינים לא יוצבו קרוב למבני המגורים.
- ב. ההפרדה בין שירותי החיילים והחיילות תהיה ברמת מכלול השירותים ולא בין התאים במכלול אחד.
- ג. בכל דלת כניסה למכלול שירותים ו/או מקלחות יותקן מחזיר דלת הידראולי בעל איכות ועוצמה מתאימים.
- ד. מכלול השירותים ישולט באופן בולט וברור המצביע על שיוך המין המשתמש, תוך איסור כניסת בני המין השני בפקודה.

בתי כנסת

16. חלוקה פונקציונלית:

- א. בכל בית כנסת תוקצה עזרת נשים.
- ב. המחיצה בין עזרת נשים לגברים תהיה, בעדיפות ראשונה כזו הניתנת להעברה, ע"מ לאפשר שינוי גודל של העזרות בהתאם לצורך.

ג. בבית כנסת בינוני וגדול תהיה לעזרת נשים כניסה נפרדת.

מתקני ספורט

17. העמדה:

- א. מתקני ספורט סגורים (כדוגמת חדר כושר) ניתן להעמיד סמוך למגורים אך לא במתחם המגורים.
- ב. מתקני ספורט פתוחים (מגרשי ספורט, בריכה) יוצבו בצידי הבסיס במקום שאינו מחייב צפייה בהם לחיילים שאינם משתמשים בהם באותה עת.

מאהלים, מבני ש.ג. ומבני משמר

18. משימות שמירה וכוונות מבוצעות הן ע"י בנים והן ע"י בנות. לאור זאת, יש לבנות המתקנים הנוגעים לאבטחה וכוונות בהתאם לצרכים של שני המינים.
19. עמדת השמירה בשער המחנה (עמדת ש.ג.) צריכה להיות מותאמת לשימוש ע"י שני המינים.
20. חדרי משמר ייבנו בהפרדה בין מגורי שומרים למגורי שומרות, עם אפשרות לחדר משמר נוסף לבעלי תפקידים (כגון מפקד תורן או מפקד משמר) ובו הפרדה בין המינים.
21. חדרי כוונות היכן שנדרשים, יבנו גם כן עם הפרדה לשני המינים.
22. השירותים התברואיים ייבנו בהפרדה כאמור לגבי המגורים לעיל.
23. ככלל, לא נדרשות מקלחות בסוג מתקנים אלו. היה ובמקרים חריגים יאושרו מקלחות, אלו יתוכננו בנפרד לשני המינים, באישור אדריכל ראשי במרכז הבינוי.

מאהלים המשמשים למגורים

24. מתחם האוהלים (מגורים, שירותים ומקלחות) יתוחם ע"י אמצעי אטום בגובה 2 מ'.
25. מתחמי האוהלים של בנים ובנות יורחקו זה מזה במרחק של 50-100 מ', בכפוף לאילוצי התשתית במקום.
26. יש לאפשר פעילות בלתי נצפית באוהל ותנועה בלתי נצפית בין המגורים לבין המבנים התברואיים.

מבנים ברי העברה (יבילים, מכולות וכ"ב)

27. האמור בנוהל זה מתייחס למבנה אשר לא תוכנן כחלק ממכלול סגור, עם מסדרונות מוסדרים.

28. מתחם המבנים (מגורים, שירותים ומקלחות) יתוחם ע"י אמצעי אטום בגובה 2 מ'.

א. בכל דלת כניסה לחדר מגורים/שירותים/מקלחות יותקן מחזיר דלת הידראולי בעל איכות ועוצמה מתאימים.

ב. בכל מבנה מגורים תותקן הסתרה לחלונות (וילונות או זכוכית חלבית).

ג. מבני שירותים לבנים ולבנות יתוכננו בנפרד זה מזה.

29. בהעמדת המבנים יש להתייחס לשיקול המגדר לוודא שלא ניתן לצפות ממגורים אחד לשני.

מתקני רפואה

30. חדרי חולים – בכל מרפאה בה ישנם חדרי אשפוז, יהיה חדר נפרד לבנים ולבנות.

31. חדרי כוננות – כפי שתואר לעיל בנושא זה.

32. מבני תברואה:

א. ייבנו בנפרד לבנים ולבנות.

ב. ככלל, לכווננים ייבנו חדרי שירותים בלבד ולא ייבנו מקלחות. השירותים יהיו נפרדים לבנים ולבנות ובעלי גישה ישירה מחדר הכוננות, ללא אפשרות תצפית מבחוץ או מחדרי החולים.

ג. למאושפזים ייבנו שירותים ומקלחות נפרדים לכל מין, סמוך לכניסה לחדר האשפוז. התכנון יהיה כך שניתן לנוע בין חדר האשפוז למתקן התברואה ללא אפשרות תצפית חיצונית.

מוצבים

33. במוצבים משרתים חיילים וחיילות זה לצד זה בתפקידי לחימה ותומכ"ל.

34. לאור המימדים הקטנים של המוצב, מתחייבת תשומת לב מיוחדת בהפרדה בין המתקנים המשרתים את הבנים והבנות, בעיקר המגורים והמתקנים התברואיים.

ארז כהן

סמנכ"ל וראש אגף ההנדסה והבינוי

ראש אגף ההנדסה והבינוי חתום על המקור